

tussen

Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 17 4 ● 2018

● Foto: Theo Baas.

Viltganzerik

Potentilla argentea

Kenmerken

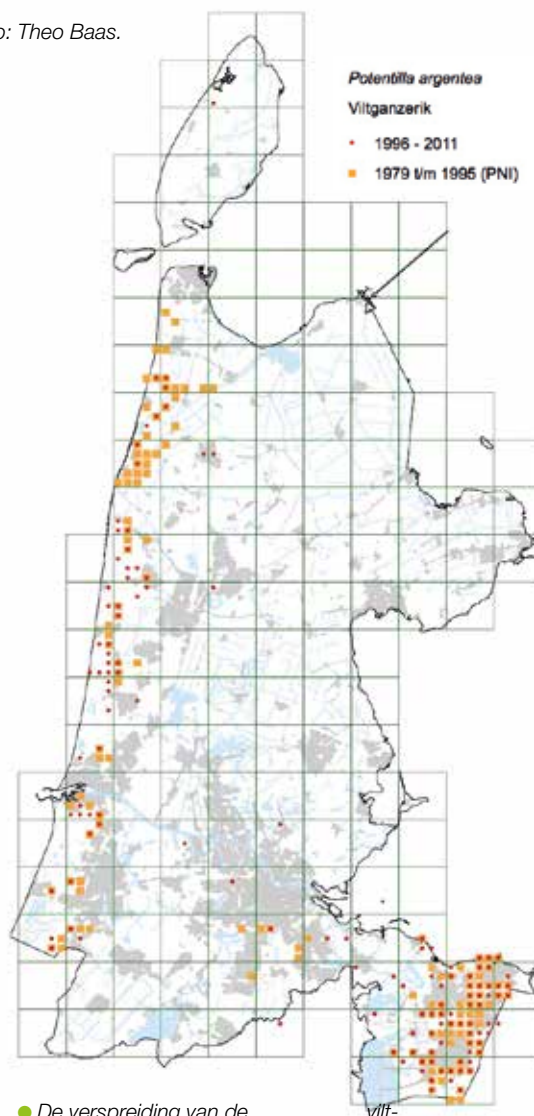
Viltganzerik is lid van de rozenfamilie (Rosaceae) en ingedeeld onder het geslacht "Ganzerik" (Potentilla). Dit geslacht telt wereldwijd ruim driehonderd soorten waarvan een tiental tot onze inheemse flora behoort. Viltganzerik is een lage overblijvende plant met een stevige penwortel die wel tot 1 meter diep kan zitten. Uit de penwortel ontstaat een houtige wortelstok, waaraan zich in de herfst nieuwe bladrozetten vormen. Hieruit komen de kruipende tot opstijgende stengels, die 15-30 cm hoog worden. De meestal opstijgende stengels zijn taai. Op betreden plaatsen liggen ze op de grond. In tegenstelling tot zijn familieleden zilverschoon en vijfvingerkruid wortelt viltganzerik niet op de knopen van de stengels. De gesteelde bladen zijn handvormig en zeven- of vijftalig. Aan de bovenkant zijn ze dofgroen en van onderen wit door een viltige beharing van gekromde haren. De bladrand is iets naar omlaag gebogen. De viltige witte onderkant van de bladeren maakt het gemakkelijk om viltganzerik te herkennen. De plant bloeit omstreeks het begin van de zomer (juni-juli) met kleine gele bloemen die in open pluimen of bijschermen staan. De bloemen hebben een duidelijke brede bloembodem die gevormd is door tien kelkbladen en bijkelkslippen. Potentilla komt van het Latijnse woord potens (krachtig). Dit vanwege de geneeskrachtige werking. Argentea betekent zilveren of zilverkleurig.

Ecologie

Viltganzerik is een plant van zonnige, min of meer open plaatsen op droge, kalk- en humusarme zandgrond en plekken met steenslag in de bodem (grind en andere stenige plaatsen). Typische groeiplaatsen zijn bermen en randen van paden, dijken, weinig of niet bemeste graslanden, duinen, afgravingen (zand- en steengroeven), spoorwegen, hellingen, molenbeiden, oude mijnterreinen en rotsachtige plaatsen. In de kalkrijke duinen vestigt viltganzerik zich reeds bij oppervlakkige ontkalking langs paden. Lichte betreding wordt goed verdragen. De plant komt zelden in grote aantallen voor.

Verspreiding en trend

Viltganzerik komt in bijna heel Europa voor (westwaarts tot Engeland) en in West- en Midden-Azië. In Noord-

● De verspreiding van de viltganzerik in Noord-Holland.

Amerika en Nieuw-Zeeland is de plant ingeburgerd. In Nederland is de soort tamelijk zeldzaam. Ze wordt het meest aangetroffen in de duinstreek, op de zandgronden van Midden-Nederland en langs de Maas in Noord-Limburg en oostelijk Noord-Brabant. In Noord-Holland is het een typische soort voor het Gooi, de kalkarme duinen en de ontcalciteerde delen van de kalkrijke duinen (binnenduinstreek en langs paden). In de duinen tussen Den Helder en Callantsoog lijkt er sprake van een fikse afname. Een mogelijke verklaring is dat dit gebied alleen tijdens de eerste ronde van de Provinciale Milieu-inventarisatie (1979 – 1995) vlakdekkend op planten is geïnventariseerd en er voor de periode 1996 – 2011 onvoldoende andere gegevensbronnen waren.

Theo Baas
baas0828@planet.nl